

77-3

ΒΑΛΙΑΣ ΣΕΜΕΡΤΖΙΔΗΣ
VALIAS SEMERTZIDIS

ΒΑΛΙΑΣ ΣΕΜΕΡΤΖΙΔΗΣ
VALIAS SEMERTZIDIS

ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΟΥΤΣΟΥ
ΑΘΗΝΑΙ 1977

Έξωφυλλο: Γυναίκες στο πανηγύρι

Επιμέλεια: Έθνική Πινακοθήκη

Έκδοση: Έθνική Πινακοθήκη

Μετάφραση: Μαργαρίτα Κάτρη

Φωτοστοιχειοθεσία-έκτύπωση: ΤΕΧΝΟΓΡΑΦΙΚΗ Α.Ε.

Αθήνα, Μάρτιος 1977.

1900 - 1977

ΒΑΛΙΑΣ ΣΕΜΕΡΤΖΙΔΗΣ

Ἡ Ἐθνική Πινακοθήκη συνεχίζει τὴν παρουσίαση τῆς δημιουργικῆς δουλειᾶς τῶν ζωγράφων μας – πού ἄρχισαν τὴ δράση τους στὰ χρόνια τοῦ μεσοπολέμου – καί φιλοξενεῖ ἀπὸ σήμερα (7 Μαρτίου 1977) τὸ ἔργο τοῦ Βάλια Σεμερτζίδη.

Στὰ πρῶτα του ἔργα φαίνεται καθαρά ἡ ἄμεση ἐπίδραση τοῦ δασκάλου του Παρθένη. Ἡ ζωγραφικὴ του, πού ἀντιπροσωπεύεται τὴν ἐποχὴ αὐτὴ κυρίως ἀπὸ πορτραῖτα καί τοπία, ἀποδίδει τὸ χρῶμα καί τὸ ὕφος τοῦ μεγάλου καί σεβαστοῦ δασκάλου. Οἱ πλαστικές «φόρμες» τους ἐνώνονται σέ σύνολα μέ μεγαλύτερη μεταξύ τους σχέση, ἐνῶ τὸ χρῶμα ὑπογραμμίζει φυσιογνωμικά χαρακτηριστικά ἢ γεμίζει κάμπους καί ὄροσειρές. Στὴ ζωγραφικὴ του αὐτὴ, πού στρέφεται γύρω ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο καί τὸ τοπίο, θά μείνει πιστός ἴσαμε σήμερα, ἂν καί ἡ ἐπαφή του στὰ χρόνια τῆς Κατοχῆς μέ τοὺς ἀντάρτες, τὴν ἀντίσταση καί τίς θυσίες τοῦ λαοῦ μας συντελοῦν ὥστε, γρήγορα – νομίζω πιὸ γρήγορα ἀπὸ κάθε ἄλλο ζωγράφο τῆς γενιᾶς του – νά καταλάβει καί νά πιστέψει στὸν ἄμεσο κοινωνικὸ ρόλο τοῦ καλλιτέχνη - ζωγράφου - δημιουργοῦ.

Σύμφωνα μέ τὴν πίστη αὐτὴ, πού ἀρχίζει νά γεννιέται μετὰ τὸ 1924 κυρίως στὴ Ρωσία, κάθε γλυπτό, κάθε κτίσμα, κάθε μουσικὸ, λογογραφικὸ, ποιητικὸ καί ἐπομένως καί ζωγραφικὸ ἔργο ἔχει ἓνα περιεχόμενο, τὸ ὁποῖο πρέπει νά μεταφέρει καί νά μεταδίδει ζωντανές εἰκόνες τῆς πόλης, τοῦ χωριοῦ, τῆς πατρίδας, τοῦ ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐλευθερία, τῆς βιοπάλης, τῆς χαρᾶς γιὰ τὴ ζωὴ καί τῆς ἀγάπης γιὰ τὴ δουλειά.

Ἡ ἀρχὴ καί ἡ πίστη τοῦ καλλιτέχνη στὸ περιεχόμενο δημιουργήσε στίς σοσιαλιστικὲς χώρες τὴ μορφή καί τὸ κίνημα τῆς τέχνης πού ὀνομάστηκε «σοσιαλιστικὸς ρεαλισμός». Ἐπιδράσεις καί μηνύματα αὐτοῦ τοῦ κινήματος δέχτηκαν πρωτοποριακοὶ καλλιτέχνες σ' ὅλες τίς χώρες, κυρίως τῆς Εὐρώπης. Στὸν τόπο μας, μετὰ τὸ Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, τόσο στὴ ζωγραφικὴ ὅσο στὴ γλυπτικὴ καί τὴ χαρακτηριστικὴ παρουσιάστηκε ἓνας δυνατός στίς μορφές του ρεαλισμός, ἀφήνοντας κάπου - κάπου ἀπόηχους καί θερμές ἀνταύγειες τοῦ «σοσιαλισμοῦ» του.

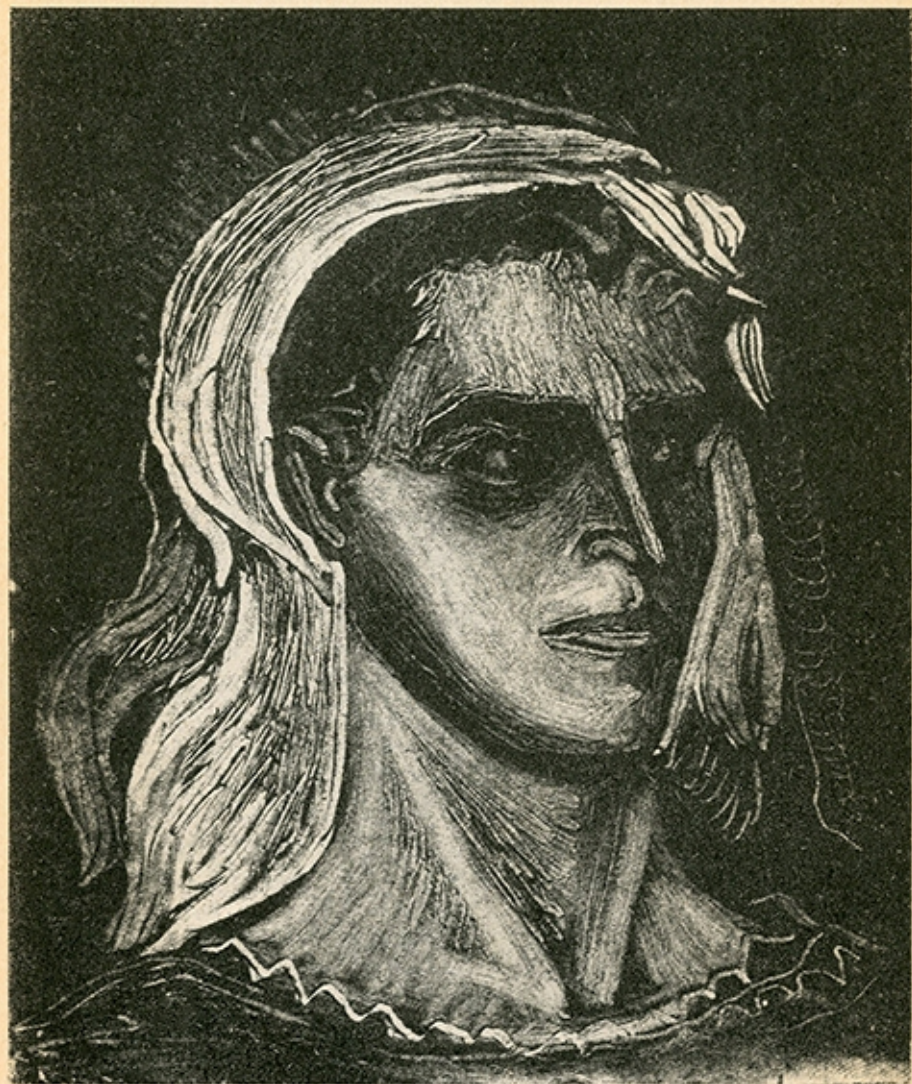
Νομίζω πῶς ὁ Βάλιας Σεμερτζίδης, τοῦ ὁποῖου ἡ ζωγραφικὴ ση-μαδεύει μιὰ κοινωνικὴ ἀνάπλαση καί στρατεύεται γιὰ νά ἐξυπηρετήσῃ τὸ σκοπὸ αὐτό, μᾶς δείχνει τὸ κίνημα τοῦτο ξεκάθαρα καί μέσα ἀπὸ ἓνα αἰσθητικὸ ξέφωτο, ὅπου εὐκόλα κανεὶς διακρίνει τὴν ἐλληνικὴ ζωὴ καί πραγματικότητα. Ὁ Ἕλληνας ἀγρότης, ἐργάτης

καί ἡ χαροκαμένη γυναίκα εἶναι τό καθοδηγητικό του θέμα, πού ἡ συχνή ἐπανάληψή του – χωρίς νά δηλώνει ἕνα συγκεκριμένο πρόσωπο – ὑπενθυμίζει μιά ἰδέα, ἕνα σκοπό. Σ' ὅλα του τά ἔργα ἡ ἔμπνευσή του προέρχεται ἀπό τό περιβάλλον του, τό ὁποῖο ἀπό τήν ἀρχή βρίσκεται σέ στενή ἐπαφή μαζί του: ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ, ἀγρότες, ἀντάρτες, ἐργάτες καί τοπία καμένα ἀπό τό λιοπύρι, παραμορφωμένα ἀπό τήν ἀλμύρα τῆς θάλασσας ἢ καταστραμμένα ἀπό τό κακό χέρι τοῦ ἀνθρώπου.

Χωρίς ἀμφιβολία σέ ὅλα τά ἔργα του οἱ μνήμες, τά φύτρα καί οἱ καταβολάδες, εἶναι ἑλληνικά καί τά ἀντικαθρεφτίσματα τῆς τεχνικῆς τοῦ μεγάλου του δάσκαλου, τοῦ Κώστα Παρθένου, φαίνονται στούς ἀπόηχους τῆς ἀτμόσφαιρας ἢ στούς ὄγκους τῶν δέντρων, τῶν θάμνων, τῶν βουνῶν.

Στό ἔργο του ἐποικοδομητικά παρουσιάζεται ἡ μεταβολή τῆς πλούσιας παραγωγικῆς διδασκαλίας σέ προσωπική ἐκφραστική δημιουργία. Ὅσο στή ζωγραφική καί χαρακτηριστική του ἐργασία, ἡ ἐλεύθερη κίνηση καί ἡ ἄνετη ἐναλλαγή τῶν μορφῶν καί τῶν ἐκφραστικῶν χειρονομιῶν ἀντιπροσωπεύουν μιά ἐξέλιξη καί μιά νεότερη καλλιτεχνική ἐκφραση στή σύγχρονη ἑλληνική τέχνη.

Δημήτριος Παπαστάμος

VALIAS SEMERTZIDIS

The National Gallery, in its continued effort to present the work of our painters who began their careers between the world wars, exhibits as of today (March 7, 1977) the work of Valias Semertzidis.

His first works display clearly the influence of his teacher K. Parthenis. His painting, which during this period includes primarily portraits and landscapes, renders the colour and style of his great and respected teacher. Their plastic forms are united in wholes with greater relationship among them, while the colour underlines facial features or fills in valleys and mountain lines. To this way of painting, which revolves around Man and landscape, he will remain faithful until today. However, his contact during the German occupation years with the partisans, the resistance and the sacrifices of the people, will contribute to the fact that quickly — I think more so than any other painter of his generation — he will understand and believe in the immediate social rôle of the artist — painter — creator.

According to this belief, which is born after in 1924 particularly in Russia, every piece of sculpture, every building, every piece of music, literature and poetry and therefore also painting, has a content which must transmit vivid images of the city, the village, the country, the fight for freedom, the daily toil, the joy of life and the love for labour. The principle and the artist's faith in the content, created in the socialist countries the art movement and style which was named «socialist realism». Avant - garde artists from all countries, especially European ones, were influenced by this movement. In our country, after the Second World War, painting as well as sculpture, show a strong realism of form, which on occasion leaves echoes and warm reflections of its «socialism».

I think that Valias Semertzidis, whose painting aims at social reform and campaigns toward this purpose, shows us this movement distinctly and through an aesthetic clearing where one can easily discern Greek life and reality. The Greek peasant, the woman sorrowed by death are his leading themes and their frequent repetition — without specifying the person — suggests an idea, a purpose. In all his work, the inspiration comes from his surroundings which from the start stand in close contact with him: men from among the common people, peasants, partisans, workers and landscapes burnt by the hot sun, disfigured by the saltiness of the sea or destroyed by the evil hand of man.

Without doubt, in all his work the memories, the origins and roots are Greek and the technique of his great teacher Kostas Parthenis is mirrored in the atmospheric effects, the volumes of trees, the shrubs and the mountains.

Semertzidis' work shows constructively the transformation of the rich, productive teaching into personal, expressive creation.

All the same, in his painting and prints, the free movement and the easy alternation of form and expressive motion represent a progress and a new manner in artistic expression in contemporary Greek art.

DR. DIM. PAPASTAMOS

Είναι πολύ σπουδαίο περιστατικό στη ζωή ενός καλλιτέχνη ύστερα από μία πολύχρονη πορεία να μπορεί να παρουσιάσει μαζεμένο (όσο γίνεται) τό ξργο του σ' ένα χώρο πού να προσφέρεται να τό δούν όλοι και ειδικά όταν ό χώρος αυτός είναι ή Έθνική Πινακοθήκη.

Απ' άφορμή αυτή θά ήθελα θερμά να εύχαριστήσω τό Διοικητικό Συμβούλιο τής Πινακοθήκης και ειδικά τόν Διευθυντή κ. Παπαστάμο πού μου έδωσαν αυτή τή δυνατότητα.

Εύχαριστώ ακόμα αυτή τήν επίσημη ώρα κι όλους εκείνους, πού μέ πολλή αγάπη έβοήθησαν μέ πολλούς τρόπους στην προετοιμασία τής Έκθεσης αυτής. Εύχαριστώ τόν ίδιο τό μεγάλο λαό μας, πού στά βουνά και τούς κάμπους και τά νησιά μέ τή ζωή του και τούς αγώνες του μέ όδήγησαν στη δημιουργία του έργου πού θά δοϋμε παρουσιασμένο - κι εγώ μαζί μέ όλους τούς άλλους - στο χώρο αυτό τής Έθνικής Πινακοθήκης Αθηνών.

7 Μαρτίου 1977

Β. Σεμερτζίδης

ΣΥΝΤΟΜΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ό Βαλεντίνος Σεμερτζίδης του Λαζάρου, γεννήθηκε στις 18 Φεβρουαρίου του 1911 στο Κρασνοντάρ του Καυκάσου από πατέρα Έλληνα - Πόντιο και μητέρα Ρωσίδα - Καυκασιανή.

Τό 1923 ή οικογένεια Σεμερτζίδη έρχεται στην Ελλάδα και μένει στην Κοκκινιά, μέχρι τήν έναρξη του Έλληνοϊταλικού πολέμου, τό 1940, όποτε ανεβαίνει στην Αθήνα.

Στή Σχολή Καλών Τεχνών ό Βάλιας μπαίνει τό 1928 και στο Έργαστήριο Παρθένη τό 1932, όπου θά τόν βρούμε και τό 1935 - 36.

Μέχρι τό 1937 ασχολείται μ' ένα σωρό βιοποριστικά επαγγέλματα. Για μεγάλο διάστημα διδάσκει χορό, στη Σχολή χορού πού διατηρεί ό πατέρας του. Αργότερα καταπιάνεται μέ φωτογραφικές μεγεθύνσεις, σπανιότερα μέ διαφημίσεις,

κινηματογραφικές αφίσσες, εικονογραφήσεις περιοδικών κ.ά.
Στό μεταξύ έχει κι όλες εμφανισθεί σαν ζωγράφος τό 1927 σέ μιά όμαδική έκθεση έρασιτεχνών στήν Καλλιθέα.

Παντρεύεται τό 1935 τή Στέλλα Άλευροπούλου μέ τήν όποία τό 1942, άποκτά ένα άγόρι και άργότερα, τό 1955, χωρίζει.

Έπαγγελματικά πρωτοεμφανίζεται τό 1935 στή Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης και τήν έπομένη χρονιά γίνεται μέλος τής όμάδας «Έλεύθεροι Καλλιτέχνες» μέ τήν όποία έκθέτει τό 1937.

Έπίσης τό 1937 γίνεται δεκτός στό «Salon d' Automne» στό Παρίσι μέ τό έργο «Βράχος στό Αιγάλεω», πού τώρα βρίσκεται στήν Έθνική Πινακοθήκη. Τό έργο αυτό γνωρίζει μεγάλη έπιτυχία και τέσσερα μεγάλα Γαλλικά περιοδικά Τέχνης προβάλλουν τό Σεμερτζίδη μέ ένθουσιασμό.

Στό διάστημα 1937 - 40 παίρνει μέρος σέ διάφορες έκδηλώσεις όπως στήν Πανελλήνιο Άθηνών (1938 και 1940), στίς έκθέσεις τής όμάδας Πειραιωτών Καλλιτεχνών στό Δημοτικό Θέατρο Πειραιώς (1937 και 1938).

Στή διάρκεια του πολέμου ύπηρετεί στό Άντιαεροπορικό Πυροβολικό του Ναυστάθμου. Άπό τήν πρώτη μέρα τής Έθνικής Άντίστασης ό Σεμερτζίδης βρίσκεται στίς γραμμές της. Ζωγραφίζει μιá σειρά συνθέσεων μέ θέματα τήν πείνα και τόν άγώνα του Λαού τής Άθήνας.

Στίς άρχές του 1944 άνεβαίνει στή Βινιανη Εύρυτανίας και άργότερα στ' Άγραφα. Μέχρι τό τέλος του Πολέμου μελετάει, ζωγραφίζοντας, τή σκληρή ζωή των ανθρώπων του Βουνού και τόν άγώνα των άνταρτών. Τό πολύτιμο αυτό ύλικό θά άξιοποιηθεί άργότερα άπό τό Ζωγράφο. Συνθέσεις μεγάλων διαστάσεων θά γεμίσουν τό Έργαστήριό του. Τήν ίδια έποχή, άμέσως, δηλαδή, μετά τόν πόλεμο, άρχίζει νά χαράζει σέ ξύλο και λινόλεουμ. Φτιάνει χαρακτηρισκές μονοτυπίες και τελικά δημιουργεί δική του τεχνική όξειδώνοντας τσίγκο και χαλκό.

Στήν Έκθεση Έλληνικής Τέχνης, πού όργανώνεται τό 1946 στή Βασιλική Άκαδημία του Λονδίνου, έκθέτει μαζί μέ τούς Χατζηκυριάκο, Κόντογλου, Διαμαντόπουλο και Βακαλό. Τό ίδιο και στό Έλληνικό Σπίτι του Λονδίνου.

Τό 1947 παίρνει μέρος στη Διεθνή Έκθεση Καίρου όπως καί στις εκθέσεις Έλληνικής Τέχνης, πού γίνονται στη Σουηδία, Νορβηγία καί Δανία.

Τό 1950 εκθέτει στό Ζάππειο μέ τήν ομάδα «Στάθμη».

Τό 1956 παντρεύεται τήν Καλλιρρόη Ρημάκη καί τό 1957 οργανώνει τήν πρώτη καί μοναδική μέχρι τώρα στην Έλλάδα, άτομική του Έκθεση στη μεγάλη αίθουσα τού Παρνασσού μέ 70 έργα του. Η έκθεση αυτή θεωρήθηκε καλλιτεχνικό γεγονός. Τόν ίδιο χρόνο μαζί μέ τούς Κορογιαννάκη καί Κεντάκα αντιπροσωπεύει τήν Ελλάδα στη Διεθνή Έκθεση τής Γενεύης «Έργασία καί Τέχνη» στό Μουσείο «Ίστορία καί Τέχνη». Ταυτόχρονα παίρνει μέρος στην Πανελλήνιο μέ ένα μεγάλο πορτραίτο Άγραφιώτισσας. Άκολουθεί έκθεση στό Μπίρμιγχαμ Άγγλίας καί συμμετοχή στη Διεθνή Έκθεση Χαρακτικής Λειψίας, ύστερα από προσωπική πρόσκληση.

Τό 1963 συμμετέχει μαζί μέ 40 συναδέλφους του στην έκθεση «Έλληνική Τέχνη στη Μόσχα».

Η εμφάνισή του αυτή άνοίγει τό δρόμο για μία προσωπική πρόσκληση, τό 1966, να εκθέσει άτομικά στη Μόσχα καί τό «Έρμιτάζ» τού Λένινγκραντ. Οι εκθέσεις αυτές προγραμματισμένες για τόν Άπριλη τού 1967 πραγματοποιούνται τελικά, χωρίς τήν παρουσία τού καλλιτέχνη, πού έμποδίζεται από τή Δικτατορία να ταξιδέψει στη Ρωσία. Τά έργα εύτυχώς είχαν σταλεί.

Στη Σοβιετική Ένωση οργανώθηκαν συνολικά 25 άτομικές εκθέσεις σε διάφορες πόλεις από τό Νοβοσιμπίρσκ μέχρι τήν Όδησσό. Οι Έκθέσεις αυτές προβάλλονται πολύ από τά μέσα ενημέρωσης καί τόν ήμερήσιο καί περιοδικό τύπο.

Τό 1968 καί 1969 συμμετέχει, ύστερα από πρόσκληση τής Ένωσης Καλλιτεχνών Ν. Γαλλίας, στην έκθεση «Ευρωπαϊκή Τέχνη στη Ν. Ύορκη» μέ τρία έργα του κάθε φορά. Τό 1973 καλείται στό Λιβόρνο από τό Δήμαρχο τής πόλης καί εκθέτει στό «Σπίτι Πολιτισμού» 70 έργα του. Τό 1974 μέ πρόσκληση τού Δημάρχου Φερράρας εκθέτει στό Palazzo dei Diamanti.

Μετά τήν άνατροπή τής Δικτατορίας ό Σεμερτζίδης καλείται από τήν Έθνική Πινακοθήκη να προετοιμάσει άναδρομική έκθεση τών έργων του, πού προγραμματίστηκε για τό

Μάρτη του 1977.

Έτσι ύστερα από είκοσάχρονη απουσία οποιασδήποτε παρουσίας του στην Ελλάδα, εκτός από δύο σε Πανελληνίους, θά έκτεθει το έργο του στην Πινακοθήκη.

Ο Σεμερτζίδης πρωτοταξίδεψε έξω από την Ελλάδα το 1952 στην Ιταλία - Γαλλία. Μελέτησε στα Μουσεία και σε εκθέσεις παλιά και νέα τέχνη.

Στή Ρωσία ταξίδεψε ύστερα από νέα πρόσκληση από την ένωση των καλλιτεχνών της Σοβιετικής Ένωσης το 1975.

Το 1961 τυπώνεται από τον οργανισμό του Έθνικού Λαχείου ήμερολόγιο με 12 χαρακτηριστικά έργα. Η έκτύπωση γίνεται, απ' ευθείας από τους τσίγκους που χάραξε ο Σεμερτζίδης.

Το 1962 ή ΒΙΑΜΑΞ και «οι Μύλοι του Αγίου Γεωργίου» τυπώνουν ήμερολόγια με χαρακτηριστικά του Σεμερτζίδη. Κι αυτά τυπώνονται απ' ευθείας από τις πλάκες που χάραξε ο ίδιος.

Το 1962 κυκλοφορεί λεύκωμα για τη Σκύρο με 8 χαρακτηριστικά και στις αρχές του 1967 λεύκωμα για τη Ρόδο κι αυτό με 8 χαρακτηριστικά. Το 1964 έρχεται σ' έπαφή με τη ζωή και το περιβάλλον της Ρόδου. Από τότε και μέχρι σήμερα ή Ρόδος - μένει σέ χωριό - γίνεται χώρος μελέτης και πολλών πραγματώσεων του στή ζωγραφική με μιά καινούργια τεχνική που δουλεύει τώρα.

Στή Ρόδο δημιουργήθηκαν σειρά από συνθέσεις μεγάλων διαστάσεων.

Έργα του Σεμερτζίδη βρίσκονται σε πολλές ιδιωτικές και κρατικές συλλογές. Όπως: Έθνική Πνακοθήκη Αθηνών, Πινακοθήκη Ρόδου, Ίωαννίνων και Θεσσαλονίκης. Υπουργείο Παιδείας, Δημοτική Πινακοθήκη Αθηνών και Πειραιώς, Άγροτική Τράπεζα, Έθνική Τράπεζα, Τράπεζα Ελλάδος. Ξένες Συλλογές: Πινακοθήκη Λιβόρνο, Πινακοθήκη Φερράρας. Στή Ρωσία έργα αγοράσθηκαν για τό «Έρμιτάζ» - Λένινγκραντ, Μουσείο Πούσκιν Μόσχας, Πινακοθήκη της Τασκένδης και για άλλα Μουσεία της Ρωσίας. Έργα του υπάρχουν ακόμα στην Κίνα, Άγγλια, Άμερική, Γαλλία, Ιταλία, Γερμανία, Έλβετία και άλλου...

Μεγάλος αριθμός έργων βρίσκεται σε ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα και στο έξωτερικό.

Κ.Σ.

Ἡ έκθεση ζωγραφικῆς τοῦ Βάλια Σεμερτζίδη, πού ἀρχισε πρὶν ἀπὸ λίγες μέρες στὴ μεγάλη αἴθουσα τοῦ Παρνασοῦ, εἶναι μιὰ ἀπ' τὶς πιὸ ἀξιόλογες καλλιτεχνικὲς ἐκδηλώσεις τῆς φετεινῆς περιόδου. Ὁ Σεμερτζίδης εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς πιὸ γνωστοὺς ζωγράφους μας, δὲν μᾶς εἶχε ὅμως ὡς τώρα παρουσιάσει μιὰ πλήρη, ἀντιπροσωπευτικὴ σειρὰ ἔργων του. Εἶχε παρουσιαστῆ μοναχὰ σὲ ὁμαδικὲς ἐκθέσεις κι ἔτσι ἡ γνώση τοῦ κοινοῦ γιὰ τὴν ποιότητα μὰ καὶ γιὰ τὴν ἔκταση τοῦ ἔργου του ἦταν ἀναγκαστικὰ λειψή. Ἡ ἐκθεσὴ του αὐτὴ μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ σὰν πρώτη ἀντιπροσωπευτικὴ παρουσίαση τοῦ καλλιτέχνη.

Ὁ Σεμερτζίδης εἶναι ἀσφαλῶς ἕνας ἀπὸ τοὺς καλλιτέχνες μας πού ἡ τεχνικὴ τοῦ ἔργου του τὸν ἔχει ἀπασχολήσει πάρα πολὺ. Ἡ γνώση τῶν τεχνικῶν προβλημάτων τῆς ζωγραφικῆς εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ πρῶτα χαρακτηριστικὰ τῆς δουλειᾶς του. Χρησιμοποιεῖ πάντα ἕνα τρόπο πολυστρωματικό, γιὰ νὰ καταλήξει στ' ἀποτελέσματα πού θέλει. Τὸ πινέλο, ἡ σπάτουλα, τὸ στρώσιμο μὲ τὸ χέρι, ξυσίματα, γραμμὲς πάνω ἀπὸ τὸ χρῶμα, ὅλα τὰ ἐπιστρατεύει γιὰ νὰ πλάσει τὴ μορφή του, γιὰ νὰ δώσει, μᾶλλον, μορφή στὴ σύλληψή του. Χρησιμοποιεῖ μὲ τὴν ἴδια ἀνεση ὅλα τὰ ὑλικά. Λάδι, τέμπερα, παστέλ, σπάνια μονάχα καὶ συνήθως μὲ συνδυασμοὺς πού μαρτυροῦν βαθιὰ γνώση τῶν δυνατοτήτων πού παρέχουν τὰ ὑλικά αὐτά, τοῦ δίνουν τὰ μέσα γιὰ νὰ βγάλει τοὺς τόσο λαμπεροὺς τόνους του. Τὸ σχέδιό του δείχνει μιὰ μεγάλη μαστοριά, μιὰ βαθιὰ γνώση τῆς φιγούρας. Ἡ σύνθεσή του εἶναι ἕνα ἄλλο ἀξιόλογο στοιχεῖο τῆς ζωγραφικῆς του. Εἶναι παντοῦ ἔντονη ἡ παρουσία τῆς συνειδητῆς προσπάθειας τοῦ καλλιτέχνη νὰ μᾶς δώσει γερὰς συνθέσεις. Καὶ πραγματικὰ μᾶς παρουσιάζει σὲ μερικὰ κομμάτια του, μερικὲς ἀπ' τὶς πιὸ πετυχημένες συνθετικὲς προσπάθειες πού εἶδαμε τελευταία.

Κεῖνο ὅμως πού ἀποτελεῖ τὸ πάθος τοῦ καλλιτέχνη εἶναι τὸ χρῶμα. Ὁ Σεμερτζίδης δὲν τὸ φοβάται τὸ χρῶμα. Δὲν καταφεύγει στὶς εὐκόλες, τὶς πολυδουλεμένες χρωματικὲς κλίμακες, στοὺς γνωστοὺς συνδυασμοὺς τοῦ γκριζοῦ, πού

βγαίνουν με άνεση και γραφικότητα. Τό πάθος του είναι τό μεγάλο, τό δυνατό χρώμα. Δέν φοβάται νά οδηγήσει τήν έντασή του ώς τόν παροξυσμό. Οί αισθητικές ικανότητες τού καλλιτέχνη τόν κάνουν νά κρατά δεσμευμένο μέσα σέ γερές μορφές τό χρωματικό του αυτό όργιο. Οί συνδυασμοί του, τολμηροί, τόσο, πού κάποτε θάλεγες πώς φτάνουν στό άπίθανο, είναι ύποταγμένοι στους κλασικούς κανόνες. Όσο και νά φαίνεται πώς καλπάζει μόνο μέ τά φτερά τού πάθους, ύπακούει σέ κανόνες και γι' αυτό μπορεί νά προχωρεί όσο νά έξαντλήσει τίς δυνατότητες τών δυνατών τόνων.

Ό Σεμερτζίδης είναι ένας άπ' τούς πιο σοβαρούς τεχνίτες πού τού ανήκει ό τίτλος τού ρεαλιστή ζωγράφου. Κι είναι ρεαλιστής όχι μόνο γιατί μένει κοντά στά πράγματα, μά γιατί προχωρεί πιο μέσα, στην ούσία τους. Έτσι ό ρεαλισμός του, γίνεται στά χέρια του ένας τρόπος διεϊσδυσης, άποκάλυψης τής ούσίας στά μάτια τού θεατή. Είναι αυτό πού μπορεί κανείς νά τό πεί δυναμικό ρεαλισμό. Η σημασία τής προσφοράς τού Σεμερτζίδη έγκειται στό ότι ό καλλιτέχνης αυτός στηριγμένος στα γερά αισθητικά του έφόδια μάς δίνει μέ τρόπο προσωπικό μερικά γερά ρεαλιστικά κομμάτια πού άποτελούν μία πρόταση για τή λύση τού μεγάλου αυτού προβλήματος, πού είναι στην εποχή μας ό ρεαλισμός. Μερικές άπό τίς φιγούρες του, όπως ό έργάτης άπό τή Σκύρο, τό άλέτρι, οί ψαράδες κλπ. καθώς και μία σειρά τοπία του, είναι έργα πού δικαιώνουν τό δυναμικό του ρεαλισμό κι άνοίγουν πάρα πέρα δυνατότητες για τό είδος αυτό τής ζωγραφικής στην νεοελληνική τέχνη, πού τόσο έχει παρανοηθεί ό σωστός ρεαλισμός. Μά πάνω άπ' όλα δείχνουν πώς ή κάθε τεχνοτροπία, για νά μπορεί νά σταθεί, χρειάζεται μία σίγουρη γνώση τής τεχνικής, μία κατάκτηση τού ύλικού. Η δουλειά τού Σεμερτζίδη μπορεί νά διδάξει πολλά σέ κείνους πού θέλουν νά διδαχτούν, και ιδιαίτερα στους νέους.

«ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΤΕΧΝΗΣ»

ΜΑΪΟΣ 1957

«ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΣΤΗΝ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΕΧΝΗ»

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ: ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ ΣΤΙΣ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ.
ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΣΟΒΙΕΤΙΚΟΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ», ΜΟΣΧΑ 1961.
ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΕΧΕΙ ΓΙΝΕΙ ΑΠΟ ΤΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ Ε.Σ.Σ.Δ.
ΣΕΛ. 200 - 201 - 202 ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟΝ Β. ΣΕΜΕΡΤΖΙΔΗ

«Ἡ ἱστορία τῶν πρωτοποριακῶν τάσεων τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης εἶναι ἀρρικτα δεμένη μὲ τὴν ἱστορία τοῦ ἀπολευθερωτικοῦ ἀγῶνα ἐνάντια στοὺς Γερμανοὺς κατακτητὲς».

«Τὴν πῶ πλατιά καὶ βαθιά ἀντίληψη τῆς πραγματικότη-
τας ἐκφράζει τὸ μεγάλο ἔργο τοῦ Βάλια Σεμερτζίδη ποὺ δει-
χνεὶ τὴν συνεδρίαση τῆς «Αὐτοδιοίκησης χωρικῶν», μιά ἀπὸ
ἐκείνες τίς αὐτοδιοικήσεις ποὺ εἶχανε ὀργανώσει στίς ἀπο-
λευθερωμένες περιοχὲς τῆς Ἑλλάδας στὸν καιρὸ τῆς Γερμανι-
κῆς κατοχῆς.

Αὐτὸ τὸ ἔργο, ποὺ δείχνει μιά μεγάλη ὁμάδα ἀνθρώπων
μὲ φόντο τὸ αὐστηρὸ βουνίσιο τοπίο, μάς ἀποκαλύπτει τίς
ἐξπρεσιονιστικὲς ρίζες στίς δημιουργίες τοῦ Σεμερτζίδη. Στὸ
ἔργο αὐτὸ ἐκφράζεται μὲ κοφτὰ σχήματα ἢ πεποίθηση στὰ
μεγάλης σημασίας ἱστορικὰ γεγονότα ποὺ ζεῖ σήμερα ὁ λαός.
Τὸν καλλιτέχνη ἐμπνέει ὁ ἀληθινὸς ἀγῶνας καὶ ὄχι οἱ ἀφηρη-
μένες ιδέες γιὰ τὸ μεγαλεῖο τοῦ ἔθνους.

Ὅμως στὸ τέλος τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου ἡ
ἐξέλιξη καὶ ἡ ἀνάπτυξη τῶν τάσεων αὐτῶν σταμάτησε. Ἀπὸ
τὸ 1945 στίς τότε συνθήκες τῆς πολιτικῆς ἀντίδρασης οἱ δημι-
ουργίες τῶν πρωτοπόρων καλλιτεχνῶν τῆς Ἑλλάδας ἀπο-
κτοῦν ἄλλη μορφή. Μὴ ἔχοντας τὴν δυνατότητα νὰ δημιουρ-
γοῦν ἔργα ἀνοιχτὰ ἐπαναστατικὰ μὲ πολιτικὸ περιεχόμενο,
συγκέντρωσαν τὴν προσοχή τους στὴ ζωὴ τῶν ἀπλῶν ἀν-
θρώπων, στὸν ἀρρενωπὸ, τὸν ἀγωνιζόμενο καὶ βασανισμένο
λαό, τὸ πορτραῖτο, καθημερινὲς σκηνὲς τῆς ζωῆς, τὸ τοπίο.
Αὐτὸ εἶναι βασικὰ τὸ περιεχόμενο τῆς νεορροαλιστικῆς τέχνης
στὴ σημερινὴ Ἑλλάδα».

«Τέτοιο χαρακτήρα πήρε τὸν τελευταῖο καιρὸ καὶ ἡ ζω-
γραφικὴ τοῦ Β. Σεμερτζίδη. Ζωγραφίζει τοπία, δημιουργεῖ
μορφὲς ἐλλήνων ἐργατῶν, ψαράδων, ἀγροτῶν.

Στά 1956 έκανε τό έργο «Έργάτης στό Μελαγκόνι» (στό νησί Σκύρος). Στό έργο αυτό ό έργάτης βαστάει στά χέρια του ένα βαρύ τσουβάλι άργά άνεβαίνοντας άπό τό όρυχείο. Ή φιγούρα δίνεται έδώ μέ δυνατά άπλοποιημένα μεγάλα σχήματα. Στό έργο αυτό, πιθανόν κατά τόν πιό σαφή τρόπο, έχει όλοκληρωθεί ή νεορρεαλιστική ζωγραφική τού Σεμερτζίδη: ή γνώση τής άύστηρής και μεγαλειώδους δύναμης πού κλείνει μέσα του ό άνθρωπος τού λαού, ή έπιβεβαίωση της, ό ύμνος τής δύναμης αυτής και μιά λακωνική άπλή μορφή πού μάς άποκαλύπτεται σέ μιά συγκεκριμένη δράση. Ή κατανόηση τών συνθηκών τού περιβάλλοντος στό έργο αυτό τού Σεμερτζίδη και σ' άλλα ανάλογα μ' αυτό, δίκαια άποκτούν κοινωνικό χαρακτήρα.

Ή άποκάλυψη τού κύριου χαρακτήρα τής ανθρώπινης προσωπικότητας σέ σχέση μέ τό κοινωνικό περιβάλλον είναι ή πιό σπουδαία προσφορά στή δημιουργία τής νεορρεαλιστικής έθνικής σχολής στήν τέχνη τής Έλλάδας. Στή θέση, και σαν αντίβαρο τού άφηρημένου έθνικού τύπου τών όνειροπολήσεων για τό έθνικό μεγαλείο, πού κυριαρχούσαν παλιά στά έργα τέχνης, τώρα προβάλλει ή μορφή τού έθνους σαν μορφή τού άδούλωτου και άγωνιζόμενου λαού, μορφή πού σχηματίστηκε στίς συγκεκριμένες κοινωνικές κι έθνικές συνθήκες τής Έλλάδας. Σέ σχέση μ' όλ' αυτά, ξεχωρο νόημα άποκτά στή ζωγραφική τού Σεμερτζίδη και τό θέμα τής νησιώτικης ζωής, στους άνεπανάληπτους γαλάζιους κι άσπρους τόνους τού ούρανού, τής θάλασσας και τής πέτρας τών έλληνικών νησιών διαγράφεται ή μορφή τής έκτυφλωτικά πυρωμένης άπό τόν ήλιο φύσης, πού μέσα της περνάει ή ζωή και ό μόχθος τού ανθρώπου. Ή όμορφιά τών χρωμάτων άποκτά έδώ μιά στυφή γεύση. Αυτό είναι ή μορφή τής ύπέροχης φύσης πού δείχνει στον άνθρωπο και τήν σκληρή της όψη.

Ό έθνικός χαρακτήρας τού ελληνικού λαού, πού σχηματίστηκε και ύπάρχει μέσα σέ δυσκολίες και άγώνες, συνθέτει τή βάση και στή χαρακτηριστική δουλειά τού Σεμερτζίδη. Σ' αυτή τήν άρρενωπή έπιβεβαίωση τού ανθρώπου είναι άπαραίτητο νά καταλάβουμε τήν φύση τής τέχνης τού Σεμερτζίδη και πι-

θανόν ολόκληρης τής νεορραλιστικής πορείας στην τέχνη τής Ελλάδας. Ο καλλιτέχνης με απλοποιημένα μνημειακά σχήματα δημιουργεί τή μορφή τού ψαρά που ανεβαίνει με τó κουπί στον ώμο τó μονοπάτι από τήν θάλασσα γιά τó σπίτι του. Άνάλογο είναι και τó χαρακτηριστικό του έργο «Θερίστριες στον κάμπο». Όλ' αυτά τά χαρακτηριστικά έχουν μιá αύστηρότητα και δραματικότητα. Ο καλλιτέχνης προτιμάει τούς βαθείς σκούρους τόνους που τούς κοντράρει με φωτεινές γραμμές και φωτεινά σχήματα. Φιγούρες φωτεινές σαν νά γεννιούνται μέσα από τó σκοτεινό βάθος».

«Ο ρεαλισμός τού Σεμερτζίδη δέν είναι άπλός, δέν είναι μονοσήμαντος – φέρνει μέσα του αντίθεσεις κι είναι διαποτισμένος μ' έντονες αναζητήσεις. Τά χαρακτηριστικά του, στή λιτότητά τους, δίνουν τήν αύστηρά τραγική αντίληψη γιά τή ζωή, αντίληψη που δέν έχει ακόμα έκφραστεί, ή πιό σωστά, που δέν έκφράστηκε έξ αίτίας μιás σειράς άπόλυτα συγκεκριμένων αιτίων. Τή χαρακτηριστική τού Σεμερτζίδη χαρακτηρίζει τó μνημειακό στοιχείο. Γιά νά τά δούμε σωστά συχνά χρειάζεται κάποια άπόσταση. Η τεχνική που έχει βρεί, τής όξειδωμένης χαρακτηρισκής στο μέταλλο – μιλήσαμε ιδιαίτερα στο περιοδικό «Δημιουργία» άρθ. 61958 – τού επιτρέπει νά πετυχαίνει πλαστικότητα και ζωγραφικότητα γραμμής και τόνου, που όμως αυτό δέν αφαιρεί τίποτα από τήν άπόλυτα χαρακτηρισκή μορφή που έχει ή τεχνική αύτη.

Στόν Σεμερτζίδη ζεί ό μεγάλος μάστορας τών μνημειακών μορφών, που δέν αποκάλυψε ακόμα όλότελα τή δύναμή του νά δημιουργεί εκείνες τίς μορφές που δημιουργούν στίς τεράστιες τοιχογραφίες, είτε τίς πολιτικές αφίσσες, οι Μεξικάνοι καλλιτέχνες».

Β. Μ. ΠΟΛΕΒΟΪ

...Τί χαρακτηρίζει τὸ ἔργο τοῦ Βάλια Σεμερτζίδη; Στὸ ἐπίπεδο τῆς τεχνοτροπίας, πάνω ἀπ' ὅλα, οἱ γραμμὲς ποὺ καθορίζουν, ἀλλὰ καλλίτερα εἶναι νὰ πεις, ποὺ τετραγωνίζουν τὰ πρόσωπά του. Σημειώστε τὸ σκληρὸ σημάδεμα, πρὸ πολὺ εὐθύγραμμο παρά καμπύλο, τίς συχνὲς διακοπὲς του. Εἶναι ἀναμφίβολο ὅτι ὁ κόσμος, οἱ ἄνδρες, οἱ γυναῖκες, τὰ παιδιά τοῦ Σεμερτζίδη, ἔχουν μιὰ δύναμη, μιὰ γρανιτένια παρουσία, ποὺ θὰ τοὺς μετέφερε ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο τῆς καθημερινῆς πραγματικότητας, σ' ἐκεῖνο τοῦ μύθου, ἀν δὲν ἐπενέβαιναν οἱ ἀναφορὲς σὲ μιὰ δουλειὰ ποὺ εἶναι πάνω ἀπ' ὅλα φυσικὴ κόπωση, πόνος, καὶ σὲ καταστάσεις ὁμαδικῆς, κοινωνικῆς συνάντησης, πολὺ συγκεκριμένες. Πρῶτα ἀπ' ὅλα ἡ δουλειὰ, ποὺ εἶναι ἡ δουλειὰ τῆς γῆς, καὶ ποὺ ὀπτικά λύνεται ἀπ' τὸν Σεμερτζίδη μὲ τὴν ἀποκατάσταση μιᾶς συγκεκριμένης σχέσης ἀνάμεσα στὶς φιγούρες καὶ στὸ περιβάλλον, στὸ ὁποῖο αὐτὲς γράφονται. Ὁ Σεμερτζίδης δὲν ἐπιδιώκει νὰ ξεκολλήσει τίς πρῶτες ἀπ' τὸ δεῦτερο· δὲν ἔχει τὴν πρόθεση νὰ μᾶς μιλήσει γιὰ ἄνδρες καὶ γιὰ γυναῖκες ποὺ κινούνται καὶ διακρίνονται μέσα σ' ἓνα περιβάλλον. Αὐτὸ ποὺ θέλει νὰ μᾶς πεί εἶναι ὅτι οἱ ἄνδρες του κι οἱ γυναῖκες του εἶναι ἓνα μὲ τὴ γῆ (τὴν ἑλληνικὴ γῆ) στὴν ὁποῖα ζοῦνε.

Παρατηρήστε μ' αὐτὴ τὴν ἔννοια, πῶς μερικὲς γραμμὲς, κομμένες καὶ ἀποφασιστικὲς, ὁ τετραγωνισμὸς στὸν ὁποῖο ἔχουν ὑποβληθεῖ οἱ ἀνθρώπινες ὑπάρξεις, εἶναι οἱ ἴδιες στὶς ὁποῖες ἔχει ὑποβληθεῖ τὸ περιβάλλον, καὶ πῶς, ἀνάμεσα στὶς πρῶτες καὶ στὸ δεῦτερο, δὲν ὑπάρχει ἀντίθεση, ἀλλὰ ὁσμωση, ἀναλογία. Ὅπως εἶναι κομμένες μὲ τὸν πέλεκου οἱ πρῶτες, ἔτσι εἶναι κομμένο μὲ τὸν πέλεκου καὶ τὸ δεῦτερο. Καὶ γιὰ μιὰ ἐπαλήθευση σκεφθῆτε τὴν ἀναγωγὴ τῆς χρωματικῆς κλίμακας, τὸ παιχνίδι πάνω στ' ἀνοιχτὰ καφέ ἢ στὰ πράσινα ποὺ ἐνοποιεῖ τὸ θέμα – φιγούρες καὶ περιβάλλον.

...Μιὰ ἀνάγνωση τῶν ἔργων τοῦ Βάλια Σεμερτζίδη, τοῦ Ἑλληνα καλλιτέχνη, ποὺ ἐκθέτει αὐτὲς τίς μέρες στὴν Casa della Cultura τοῦ Livorno, δὲν μπορεῖ παρά νὰ μᾶς ὀδηγήσει σ' αὐτὲς τίς ἐκτιμήσεις...

Έκτός από τις συνθήκες δουλειάς, βρίσκεται στα έργα του Σεμερτζίδη μιὰ άλλη παρουσία, σχεδόν σταθερά: Ὁ λαϊκὸς χορὸς καὶ ἡ λαϊκὴ μουσικὴ. Σ' αὐτὴν ἐκφράζεται τὸ ἦθος τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἡ ψυχὴ του, καὶ μέσα ἀπ' αὐτὴν μπορεῖς μόνο νὰ φθάσεις νὰ καταλάβεις τὸ εἶδος τῆς συζήτησης ποὺ κάνει ὁ Σεμερτζίδης, τὸ νόημα τῆς πράξης του καὶ μαζί τὴν ιστορικότητά της (δηλαδὴ τὸν συγκεκριμένο δεσμὸ ποὺ ἔχει τὸ περιβάλλον του μὲ τὴ χώρα του). Εἶπαμε, λαϊκὸς χορὸς καὶ λαϊκὴ μουσικὴ!

Φυσικὰ εἶναι φανερὸ ὅτι αὐτὸς ὁ λαϊκὸς πολιτισμὸς δὲν ἀναλογεῖ στὴν λαϊκίζουσα τέχνη, ποὺ ὁ ἀστὸς δίνει στὸν λαό, τέχνη ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοια οὐσιαστικὰ δεμένη μὲ μιὰ πατερναλιστικὴ συμπεριφορὰ. Στὴν Ἑλλάδα ὑπάρχει ἓνας λαϊκὸς πολιτισμὸς, ποὺ προέρχεται κατευθεῖαν ἀπὸ τὸν λαὸ γιὰ τὸν λαό. Δὲν εἶναι ἓνα φολκλοριστικὸ γεγονὸς· εἶναι ἡ παράμετρος μὲ τὴν ὁποία μετριέται σὲ βάθος ὁ Ἕλληνας, ἔτσι ὅπως ἐξελίχθηκε. Παράμετρος, φυσικὰ, στὸν βαθμὸ ποὺ αὐτὴ ἡ κουλτούρα εἶναι μιὰ ἀπ' εὐθείας ἐκφρασὴ του, θάθελα σχεδὸν νὰ πῶ ἓνα ἐναλλακτικὸ κανάλι διαμόρφωσης καὶ πληροφορίας. Ἐ, λοιπὸν, ὁ Σεμερτζίδης ἐγίνε ἐκφραστὴς αὐτῆς τῆς κουλτούρας. Παρουσιάζει τὸν χορὸ στὶς διάφορες μορφές του, γιατί εἶναι ἀπ' αὐτὸν, ἀπ' τὸ εἶδος τῆς κουλτούρας τῆς ὁποίας εἶναι γνῶρισμα, ποὺ μπορεῖ κανεὶς ν' ἀρχίσει ν' ἀγωνίζεται γιὰ ἓναν κόσμον, καὶ μιὰ κοινωνία διαφορετικὴ. Οἱ μορφές ἀγῶνα καὶ βίας, ποὺ ἐκφράζονται μέσα ἀπ' τὸν χορὸ, πρέπει νὰ μεταφερθοῦν ἀπὸ τὴν ἀγωνιστικὴ στιγμὴ στὴν πολιτικὴ. Πιστεῦω ὅτι εἶναι αὐτὰ τὰ στοιχεῖα, τὰ βαθιὰ ριζωμένα στὸν ἑλληνικὸν χῶρον, ποὺ πρέπει νὰ πάρομε ὑπ' ὄψη γιὰ νὰ καταλάβομε σὲ βάθος τὸ ἔργο τοῦ Σεμερτζίδη, ποὺ εἶναι ἔργο ἐθνικὸ-λαϊκὸ, καθόλου δημαγωγικὸ, στὸν βαθμὸ ποὺ δὲν μάς μιλάει γιὰ τὸ λαό, δὲν πάει πρὸς τὸ λαό, ἀλλὰ «εἶναι» λαός.

...Πολλοὶ ἐπισκέπτες εἶδανε στὰ ἔργα του ἓνα εἶδος σοσιαλιστικοῦ ρεαλισμοῦ, τώρα πιά ξεπερασμένου στὰ γεγονότα καὶ στὶς συνειδησεις. Θάλεγα, ἀντίθετα, ὅτι ἡ ἀξία τῶν ἔργων τοῦ Σεμερτζίδη τὸν ξεπερνάει, πάει πρὸς τὸ πέρα... Τὸ μήνυμα τοῦ Σεμερτζίδη εἶναι ἀκριβῶς τὸ μήνυμα μιᾶς πίστεως

είλικρινούς και αδιάσειστης στο λαό, που ανήκει και γίνεται η φωνή του, πίστη σ' ένα λαό που αποκαλύπτει σε κάθε πράξη του μια τέτοια αυστηρότητα προθέσεων και θελήσεων, που να αποτελεί ένα σημείο αναφοράς και υποχρέωσης για το ξεκίνημα μιάς οποιασδήποτε κίνησης, που θέλει να δώσει στη χώρα ένα πολιτικό πρόσωπο, πιο ανθρώπινο... Οί αντάρτες, οί χωρικοί, οί εργάτες αυτού του Έλληνα ζωγράφου έχουν την δική τους αλήθεια, που είναι η προερχόμενη απ την κατάσταση μέσα στην οποία αυτοί και ο Σεμερτζίδης ζούνε. Ή στατικότητα τους είναι πίστη στην αποφασιστικότητα, οί ρυτίδες τους είναι σημάδι, δείκτης διαρκείας πέρα απ' τον χρόνο...

«IL TELEGRAFO» 27 - 3 - 1973

LUIGI BERNARDI

Καθηγητής τής Ψυχολογίας τής Τέχνης στην Καρράρα

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

1. Σπουδή στοῦ Παρθένου, 1935
Λάδι, 0,59X1,13
2. Ἡ Ἀθροσύνη στή φωτιά, 1936
Λάδι, 0,59X0,61
3. Βράχος στό Αἰγάλεω, 1937
Λάδι, 0,90X0,95
Ἐθνική Πινακοθήκη
4. Nadia, 1938
Λάδι, 0,80X1,00
5. Ὁ ποιητής Καθαδίας, 1939
Λάδι, 0,50X0,60
6. Προσωπογραφία, 1939
Λάδι, 0,49X0,70
7. Προσωπογραφία, 1939
Λάδι, 0,50X0,70
8. Προσωπογραφία, 1939
Λάδι, 0,50X0,60
9. Ὁ ζωγράφος Πετριδῆς, 1942
Λάδι, 0,48X0,67
10. 1941-1942, 1942
Λάδι, 0,66X0,69
11. 1941-1942, 1942
Λάδι, 0,63X1,14
12. 1941-1942, 1942
Μονοτυπία, 0,50X1,00
(Ἐξετέθη στή Διεθνή Ἐκθεση Λειψίας τό 1965, στό Ἑρμιτάζ τό 1967 καί σέ 25 ἀκόμα ἐκθέσεις)
13. Συνεδρίαση αὐτοδιοίκησης χωρικῶν, 1944-46
Λαδοτέμπερα, 1,00X1,00
Συλλογή Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος
14. Βλάχα σ' Ἄγραφα, 1944-45
Λαδοτέμπερα
Συλλογή Μποδοσάκη

CATALOGUE

1. Study at the Studio of Parthenis, 1935
Oil, 0,90X1,13m.
2. Abyssinia on Fire, 1936
Oil, 0,59X0,61 m.
3. Rock at Aegaleo, 1937
Oil, 0,90X0,95 m.
National Pinakothiki
4. Nadia, 1938
Oil, 0,80X1,00 m.
5. The Poet Kavvadias, 1939
Oil, 0,50X0,60 m.
6. Portrait, 1939
Oil, 0,49X0,70 m.
7. Portrait, 1939
Oil, 0,50X0,70 m.
8. Portrait, 1939
Oil, 0,50X0,60 m.
9. The Painter Petridis, 1942
Oil, 0,48X0,67 m.
10. 1941-42, 1942
Oil, 0,66X0,69 m.
11. 1941-42, 1942
Oil, 0,63X1,14 m.
12. 1941-42, 1942
Monotype, 0,50X1,00 m.
Exhibited at the International Exhibition in Leipzig in 1965, at the Hermitage in 1967 and at 25 other Exhibitions
13. Meeting of Peasants' Self-Government, 1944-46
Oil and Tempera, 1,00X1,00 m.
Collection of the Bank of Greece
14. Peasant Woman at Agrafa, 1944-45
Oil and Tempera,
Bodosakis Collection

15. Μάχη σοδειάς, 1944-45
Λαδοτέμπερα
Συλλογή Ε. Μαχαιρά	15. Battle for the Harvest, 1944-45
Oil and Tempera 0,75X0,97
E. Machairas Collection
16. Λαϊκό δικαστήριο, 1944-45
Λαδοτέμπερα 0,70X1,00
Συλλογή Χ. Φραγκαντών	16. People's Court, 1944-45
Oil and Tempera, 0,70X1,00 m.
Ch. Frangandonis Collection
17. Βλάχα στ' Άγραφα, 1944-56
Λάδι, 1,00X1,00
Συλλογή Χ. Φραγκαντών	17. Peasant Woman at Agrafa, 1944-46
Oil, 1,00X1,00 m.
Ch. Frangandonis Collection
18. Τοπίο Εύρυτανίας, 1944-45
Λαδοτέμπερα, 0,49X0,69	18. Landscape in Evrytania, 1944-45
Oil and Tempera, 0,49X0,69 m.
19. Τοπίο στ' Άγραφα, 1944-46
Λάδι, 0,60X1,20	19. Landscape at Agrafa, 1944-46
Oil, 0,60X1,20 m.
20. Άντάρτης, 1944-46
Λαδοτέμπερα, 0,84X1,38	20. Partisan, 1944-46
Oil and Tempera, 0,84X1,38
21. Έκτέλεση 1η του Μάη 1944,
1944-56
Λάδι, 1,40X1,60	21. Execution on the 1st of May 1944,
1944-56
Oil, 1,40X1,60 m.
22. Χορός 1η του Μάη 1944, 1944-66
Λαδοτέμπερα, 1,20X2,40
Έθνική Πινακοθήκη	22. Dance on May 1st, 1944, 1944-66
Oil, and Tempera, 1,20X2,40 m.
National Pinakothiki
23. Μπροστά στο θάνατο, 1944-66
Λαδοτέμπερα, 0,50X0,70
(Έξετέθη στο Έρμιτάζ και σέ 25
άköμη εκθέσεις)	23. Facing Death, 1944-66
Oil and Tempera, 0,50X0,70 m.
Exhibited at the Hermitage and in 25
other Exhibitions
24. Η φλογέρα του τσοπάνη, 1944-56
Λαδοτέμπερα, 1,20X1,20 (λεπτομέ-
ρεια)
Συλλογή Τσαλαβούτα	24. The Shepherd's Reed, 1944-56
Oil and Tempera, 1,20X1,20 m. (Detail).
Tsalas Collection
25. Όμιλητής, 1944-56
Λαδοτέμπερα, 0,90X1,44	25. The Speaker, 1944-56
Oil and Tempera, 0,90X1,44 m.
26. Παστέλ, 0,50X0,70, 1954	26. Pastel, 0,50X0,70 m., 1954
27. Παστέλ, 0,50X0,70, 1954	27. Pastel, 0,50X0,70 m., 1954
28. Παστέλ, 0,50X0,70, 1954	28. Pastel, 0,50X0,70 m., 1954
29. Παστέλ, 0,50X0,70, 1955	29. Pastel, 0,50X0,70 m., 1955
30. Παστέλ, 0,50X0,70, 1955	30. Pastel, 0,50X0,70 m., 1955

31. Τοπίο, 1955
Λάδι, 0,50X0,70	31. Landscape, 1955
Oil, 0,50X0,70 m.
32. Προσωπογραφία, 1955
Λάδι, 0,50X0,70	32. Portrait, 1955
Oil, 0,50X0,70 m.
33. Άγρότισσα, 1955.
Λαδοτέμπερα και παστέλ, 0,70X1,00	33. Farm Woman, 1955
Oil, Tempera and Pastel, 0,70X1,00 m.
34. Ραφήνα, 1956
Λάδι, 0,50X0,70	34. Rafina, 1956
Oil, 0,50X0,70 m.
35. Έργάτες άλωνιστικής μηχανής, 1956
Λάδι, 0,75X1,10
Συλλογή Χ. Φραγκαντώνη	35. Workmen of a Threshing Machine,
1956 Oil, 0,75X1,10 m.
Ch. Frangandonis Collection
36. Έργάτες στο Μελαγκόνι Σκύρου, 1956
Λαδοτέμπερα, 0,50X0,70	36. Workmen at Melangoni in Skyros,
1956
Oil and Tempera, 0,50X0,70 m.
37. Έργάτης στο Μελαγκόνι, 1957.
Λάδι, 1,00X1,00
Συλλογή Χ. Φραγκαντώνη	37. Worker at Melangoni, 1957
Oil, 1,00X1,00 m.
Ch. Frangandonis Collection
38. Προσωπογραφία νέας, 1957
Λάδι, 0,50X0,70	38. Portrait of a Young Woman, 1957
Oil, 0,50X0,70 m.
39. Σκύρος, 1957
Λαδοτέμπερα, 0,50X0,70	39. Skyros, 1957
Oil and Tempera, 0,50X0,70 m.
40. Άγάπη Εύαγγελίδου, 1957
Λάδι, 0,75X1,50
Συλλογή Άγαπης Εύαγγελίδου	40. Agapi Evangelidou, 1957
Oil, 0,75X1,50 m.
Collection of Agapi Evangelidou
41. Σκυριανή, 1960
Λαδοτέμπερα, 0,50X0,70	41. Woman of Skyros, 1960
Oil and Tempera, 0,50X0,70 m.
42. Σκυριανή, 1960
Λαδοτέμπερα, 0,50X0,70	42. Woman of Skyros, 1960
Oil and Tempera, 0,50X0,70 m.
43. Σκυριανός, 1960
Λαδοτέμπερα, 0,50X0,70	43. Man of Skyros, 1960
Oil and Tempera, 0,50X0,70 m.
44. Σκυριανός, 1960
Λαδοτέμπερα, 0,50X0,70	44. Man of Skyros, 1960
Oil and Tempera, 0,50X0,70 m.
45. Προσωπογραφία νέας, 1960
Λάδι, 0,50X0,70	45. Portrait of a Young Woman, 1960
Oil, 0,50X0,70 m.
46. Μαλαματινής ο Σκυριανός, 1960-76
Λαδοτέμπερα, 1,00X1,80	46. Malamatinis of Skyros, 1960-76
Oil and Tempera, 1,00X1,80 m.

47. Ψαράδες, 1962
Λάδι, 1,50X1,80	47. Fishermen, 1962
Oil, 1,50X1,80 m.
48. Προσωπογραφία Ν. Μπονίκου, 1962
Λάδι, 0,70X1,00	48. Portrait of Mr. Bonikos, 1962
Oil, 0,70X1,00 m.
49. Παλιό σπίτι στην Κέρκυρα, 1963
Λαδοτέμπερα, 0,50X0,70	49. Old House in Kerkyra, 1963
Oil and Tempera, 0,50X0,70 m.
50. Μεγάλη ώρα, 1962
Λαδοτέμπερα, 0,90X2,00
Συλλογή Μποδοσάκη	50. Great Hour, 1963
Oil and Tempera, 0,90X2,00 m.
Bodosakis Collection
51. Τοπίο Ρόδου, 1964
Λαδοτέμπερα, 0,50X0,70	51. Landscape from Rhodes, 1964
Oil and Tempera, 0,50X0,70 m.
52. Από Κρητηνιά Ρόδου, 1964
Λαδοτέμπερα, 0,50X0,70	52. From Kritinia in Rhodes, 1964
Oil and Tempera, 0,50X0,70 m.
53. Τοπίο Ρόδου, 1965
Λαδοτέμπερα, 0,50X0,70	53. Landscape from Rhodes, 1965
Oil and Tempera, 0,50X0,70 m.
54. Άργαλειός - Γυναίκες, 1965
Λαδοτέμπερα, 0,50X0,70
Συλλογή Ν. Μπονίκου	54. Loom - Women, 1965
Oil and Tempera, 0,50X0,70 m.
N. Bonikos Collection
55. Θεριστρα, 1966
Λαδοτέμπερα, 0,90X1,55
(Έξετέθη στο Έρμιτάζ και σέ 25
άκμή εκθέσεις)	55. Reaper, 1966
Oil and Tempera, 0,90X1,55 m.
Exhibited at the Hermitage and in 25
other Exhibitions
56. Προσωπογραφία Ρούλης, 1966
Λαδοτέμπερα, 0,50X0,70	56. Portrait of Rouli, 1966
Oil and Tempera, 0,50X0,70 m.
57. Διαδήλωση Κατοχής, 1966
Λαδοτέμπερα και λάδι, 1,20X2,50	57. Demonstration during the German Oc-
cupation, 1966
Oil and Tempera, 1,20X2,50 m.
58. Ρημαγμένοι μύλοι, 1967
Λαδοτέμπερα, 0,50X0,70
Συλλογή Ρ. Αποστολοπούλου	58. Windmills in Ruin, 1967
Oil and Tempera, 0,50X0,70 m.
R. Apostolopoulos Collection
59. Τοπίο Ρόδου, 1967
Λαδοτέμπερα, 0,50X0,70
Συλλογή, Ρ. Αποστολοπούλου	59. Landscape from Rhodes, 1967
Oil and Tempera, 0,50X0,70 m.
R. Apostolopoulos Collection
60. Ρούλη Σεμερτζίδου, 1967
Λαδοτέμπερα 0,70X1,00	60. Rouli Semertzidis, 1967
Oil and Tempera, 0,70X1,00 m.
61. Μάριος Σεμερτζίδης, 1967
Λαδοτέμπερα, 0,70X1,00	61. Marios Semertzidis, 1967
Oil and Tempera, 0,70X1,00 m.

62. Πάτμος, 1969
Λαδοτέμπερα, 0,50X0,70	62. Patmos, 1969
Oil and Tempera, 0,50X0,70 m.
63. Πάτμος, 1969
Λαδοτέμπερα, 0,50X0,70	63. Patmos, 1969
Oil and Tempera, 0,50X0,70 m.
64. Κρητηνέζες, 1969
Λαδοτέμπερα, 0,50X0,70
Συλλογή Ν. Μπονίκου	64. Women from Kritinia, 1969
Oil and Tempera, 0,50X0,70 m.
N. Bonikos Collection
65. Τό εμπόριο, 1971
Λαδοτέμπερα, 0,70X1,00 (λεπτομέ-
ρεια) Συλλογή Ν. Μπονίκου	65. Commerce, 1971
Oil and Tempera, 0,70X1,00 m. (Detail)
N. Bonikos Collection
66. Π. Σχινάς, 1972
Λαδοτέμπερα, 0,70X1,00
Συλλογή Π. Σχινά	66. P. Schinas, 1972
Oil and Tempera, 0,70X1,00 m.
P. Schinas Collection
67. Φιλοξενία, 1972
Λαδοτέμπερα, 0,50X0,70 (λεπτομέ-
ρεια) Συλλογή Π. Σχινά	67. Hospitality, 1972
Oil and Tempera, 0,50X0,70 m. (Detail)
P. Schinas Collection
68. Πυρρίχιος χορός, 1972
Λαδοτέμπερα, 0,90X1,00
Συλλογή Ι. Λάμπρου	68. Pyrrhic Dance, 1972
Oil and Tempera, 0,90X1,00 m.
I. Lambros Collection
69. Γυναίκες σέ πανηγύρι, 1972
Λαδοτέμπερα, 0,90X1,40
Συλλογή Δ. Ποτίτη	69. Women at the Fair, 1972
Oil and Tempera, 0,90X1,40 m.
D. Politis Collection
70. Πάτμος, 1972
Λαδοτέμπερα, 0,50X0,70
Συλλογή Ν. Μπονίκου	70. Patmos, 1972
Oil and Tempera, 0,50X0,70 m.
N. Bonikos Collection
71. Λιομαζώχτρες, 1972
Λαδοτέμπερα, 0,91X1,19
Συλλογή Ν. Μπονίκου	71. Olive Pickers, 1972
Oil and Tempera, 0,91 X 1,19 m.
N. Bonikos Collection
72. Τό κυνήγι, 1972
Λαδοτέμπερα, 0,90X1,50
Συλλογή Ν. Μπονίκου	72. The Hunt, 1972
Oil and Tempera 0,90X1,50 m.
N. Bonikos Collection
73. Λιομαζώχτρα, 1972
Λαδοτέμπερα, 0,60X1,00
Συλλογή Ι. Μοσχολιού	73. Olive Picker, 1972
Oil and Tempera, 0,60X1,00 m.
I. Moscholios Collection
74. Λιομάζωμα, 1972
Λαδοτέμπερα, 0,70X1,00
Συλλογή Ι. Λάμπρου	74. Olive Picking, 1972
Oil and Tempera, 0,70X1,00 m.
I. Lambros Collection
75. Ανδρέας Γανιάρης, 1972
Λαδοτέμπερα, 0,70X1,00
Συλλογή Ανδρέα Γανιάρη	75. Andreas Ganiaris, 1972
Oil and Tempera, 0,70X1,00 m.
A. Ganiaris Collection

76. Ρόδος, 1973
Λαδοτέμπερα, 0,50X0,70	76. Rhodes, 1973
Oil and Tempera, 0,50X0,70 m.
77. Καστελλόριζο, 1973
Λαδοτέμπερα, 0,96X0,97	77. Kastellorizo, 1973
Oil and Tempera, 0,96X0,97 m.
78. Ο πατέρας μου με τη συντροφιά του, 1973
Λαδοτέμπερα, 0,70X1,00	78. My Father with his Friends, 1973
Oil and Tempera, 0,70X1,00 m.
79. Κορμός ελιάς, 1973
Λαδοτέμπερα, 1,00X1,00	79. Trunk of an Olive Tree, 1973
Oil and Tempera, 1,00X1,00 m.
Dalakouras Collection
80. Άρχαγγελίτισσα, 1973
Λαδοτέμπερα, 0,50X0,70
Συλλογή Δαλακούρα	80. Woman from Archanghelos, 1973
Oil and Tempera, 0,50X0,70 m.
Dalakouras Collection
81. Μητέρα - Όχι πόλεμος, 1973
Λαδοτέμπερα, 0,60X0,65
Συλλογή Δαλακούρα	81. Mother — Not War, 1973
Oil and Tempera, 0,60X0,65 m.
Dalakouras Collection
82. Χορός Ροδίτικος, 1973
Λαδοτέμπερα, 0,70X1,00
Συλλογή Δ. Πολίτη	82. Rhodian Dance, 1973
Oil and Tempera, 0,70X1,00 m.
D. Politis Collection
83. Άστυπάλαια, 1973
Λαδοτέμπερα, 0,70X1,00
Συλλογή Ν. Μπονίκου	83. Astypalaia, 1973
Oil and Tempera, 0,70X1,00 m.
N. Bonikos Collection
84. Κορμός ελιάς, 1974
Λαδοτέμπερα, 0,70X0,73
Συλλογή Ν. Μπονίκου	84. Trunk of an Olive Tree, 1974
Oil and Tempera, 0,70X0,73 m.
N. Bonikos Collection
85. Ρόδος, 1974
Λαδοτέμπερα, 0,70X1,00	85. Rhodes, 1974
Oil and Tempera, 0,70X0,73 m.
86. Ρόδος, 1974
Λαδοτέμπερα 0,70X1,00	86. Rhodes, 1974
Oil and Tempera, 0,70X1,00 m.
87. Ρόδος, 1974
Λαδοτέμπερα, 0,70X1,00	87. Rhodes, 1974
Oil and Tempera, 0,70X1,00 m.
88. Άτάβυρος Ρόδου, 1974
Λαδοτέμπερα, 0,70X1,00	88. Atavyros, Rhodes, 1974
Oil and Tempera, 0,70X1,00 m.
89. Άγρότες και μηχανή, 1974
Λαδοτέμπερα, 0,50X0,70	89. Farmers and Machine, 1974
Oil and Tempera, 0,50X0,70 m.
90. Χορός, 1974
Λαδοτέμπερα 0,90X1,48	90. Dance, 1974
Oil and Tempera, 0,90X1,48 m.

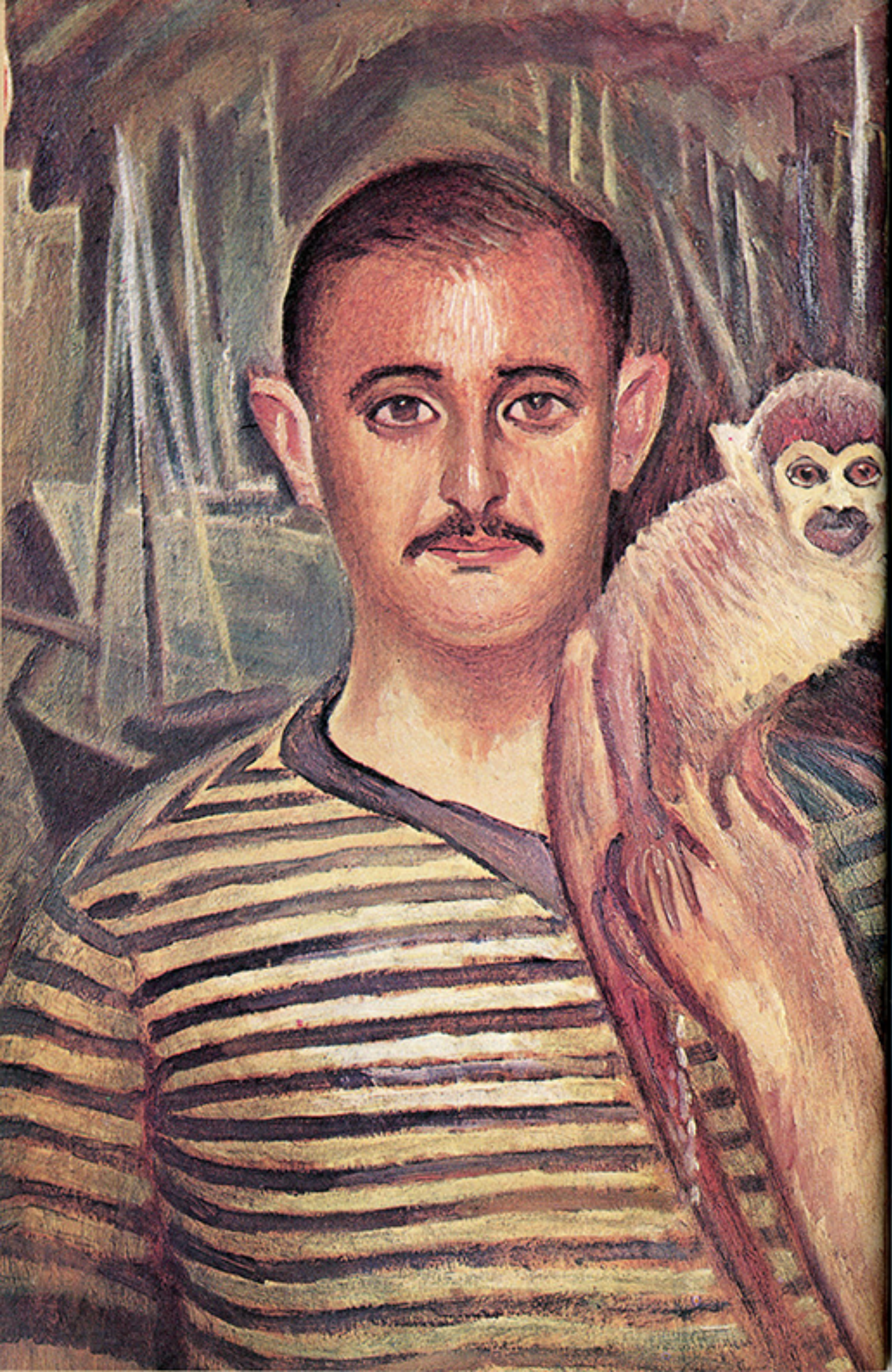
91.	Τό σύννεφο, 1975
Λαδοτέμπερα, 0,70X1,00	91.	The Cloud, 1975
Oil and Tempera, 0,70X1,00 m.
92.	Ἀτάβυρος Ρόδου, 1975
Λαδοτέμπερα, 0,70X1,00	92.	Atavyros, Rhodes, 1975
Oil and Tempera, 0,70X1,00 m.
93.	Καμένο δάσος, 1975
Λαδοτέμπερα, 0,70X1,00	93.	Burnt Forest, 1975
Oil and Tempera, 0,70X1,00 m.
94.	Ἐλαιώνας, 1975
Λαδοτέμπερα, 0,70X1,00	94.	Olive Grove, 1975
Oil and Tempera, 0,70X1,00 m.
95.	Χορός, 1976
Λαδοτέμπερα 0,73X1,00	95.	Dance, 1976
Oil and Tempera, 0,73X1,00 m.
96.	Χορός, 1976
Λαδοτέμπερα, 0,73X1,00	96.	Dance, 1976
Oil and Tempera, 1,20X2,50 m.
97.	Ἄμαρτος Ρόδου, 1976
Λαδοτέμπερα, 1,20X2,35	97.	Amartos, Rhodes, 1976
Oil and Tempera, 1,20X2,35 m.
98.	Ἐργάτης, 1976
Λαδοτέμπερα, 1,00X1,80	98.	Worker, 1976
Oil and Tempera, 1,00X1,80 m.
99.	Τίναγμα ἐλιάς, 1976
Λαδοτέμπερα, 0,90X1,50	99.	Beating an Olive Tree, 1976
Oil and Tempera, 0,90X1,50 m.
100.	Ἀτάβυρος Ρόδου, 1976
Λαδοτέμπερα, 0,76X1,50
Συλλογή Σ. Βρυώνη	100.	Atavyros, Rhodes, 1976
Oil and Tempera, 0,76X1,50 m.
S. Vryonis Collection
101.	Γυναίκες Κρητινιας, 1976
Λαδοτέμπερα, 1,00X1,50
Συλλογή Σ. Βρυώνη	101.	Women from Kritinia, 1976
Oil and Tempera, 1,00X1,50 m.
S. Vryonis Collection
102.	Τίναγμα ἐλιάς, 1976
Λαδοτέμπερα, 0,90X1,50
Συλλογή Ν. Μπονίκου	102.	Beating an Olive Tree, 1976
Oil and Tempera, 0,90X1,50 m.
N. Bonikos Collection
103.	Σύνθεση, 1976
Λαδοτέμπερα, 1,00X1,80	103.	Composition, 1976
Oil and Tempera, 1,00X1,80 m.
104.	Πολυτεχνεῖο, 1976
Λαδοτέμπερα, 1,20X2,50	104.	Polytechnic School, 1976
Oil and Tempera, 1,20X2,50 m.
105.	Νησιά, 1976
Λαδοτέμπερα, 1,00X1,00	105.	Islands, 1976
Oil and Tempera, 1,00X1,00 m.
106.	Κιμισάλα Ρόδου, 1976
Λαδοτέμπερα, 0,20X1,11	106.	Kimisala, Rhodes, 1976
Oil and Tempera, 0,90X1,11 m.

107.	Θερισμένος κάμπος, 1976
Λαδοτέμπερα, 0,91X1,16	107.	Harvested Plain, 1976
Oil and Tempera, 0,91X1,16 m.
108.	Γαλάζια ώρα, 1976
Λαδοτέμπερα, 0,92X1,10	108.	Blue Hour, 1976
Oil and Tempera, 0,92X1,10 m.
109.	Καμένο δάσος, 1976
Λαδοτέμπερα, 0,21X1,11	109.	Burnt Forest, 1976
Oil and Tempera, 0,91X1,11 m.
110.	Καμένο δάσος, 1976
Λαδοτέμπερα, 0,73X1,10	110.	Burnt Forest, 1976
Oil and Tempera, 0,73X1,10 m.
111.	Άγρότες, 1976
Λαδοτέμπερα, 1,00X1,00	111.	Farmers, 1976
Oil and Tempera, 1,00X1,00 m.
112.	Στάχια, 1976
Λαδοτέμπερα, 1,11X1,19	112.	Wheat, 1976
Oil and Tempera, 1,11X1,19 m.
113.	Ύφάντρα, 1976
Λαδοτέμπερα, 0,66X1,20	113.	Weaver, 1976
Oil and Tempera, 0,66X1,20 m.
114.	Μεσαναγρός Ρόδου, 1976
Λαδοτέμπερα, 0,91X1,13	114.	Mesanagros, Rhodes, 1976
Oil and Tempera, 0,91X1,13 m.
115.	Πλαγιά Άτάβυρου, 1976
Λαδοτέμπερα, 0,96X1,00
Συλλογή Ν. Μπονίκου	115.	Atavyros Slopes, 1976
Oil and Tempera, 0,96X1,00 m.
N. Bonikos Collection
116.	Κορμός ελιάς - Γυναίκες, 1976
Λαδοτέμπερα, 1,00X1,20
Συλλογή Ν. Μπονίκου	116.	Trunk of Olive Tree - Women, 1976
Oil and Tempera, 1,00X1,20 m.
N. Bonikos Collection
117.	Ή Φωτούλα με τόν παπού, 1976
Λαδοτέμπερα, 0,70X1,00
Συλλογή Δροσόπουλου	117.	Fotoula with her Grandfather, 1976
Oil and Tempera, 0,70X1,00 m.
Drosopoulos Collection
118.	Ή Φωτούλα με τσάπα, 1976
Λαδοτέμπερα, 0,70X1,00	118.	Fotoula with a Hoe, 1976
Oil and Tempera, 0,70X1,00 m.
119.	Άσημένιος κορμός, 1973
Λαδοτέμπερα, 0,98X1,00	119.	Silver Tree-Trunk, 1973
Oil and Tempera, 0,98X1,00 m.
120.	Χορός, 1973
Λαδοτέμπερα, 0,50X0,70	120.	Dance, 1973
Oil and Tempera, 0,50X0,70 m.
121.	Σκυριανός, 1976
Λαδοτέμπερα, 1,00X1,80	121.	Man of Skyros, 1976
Oil and Tempera, 1,00X1,80 m.
122.	Χορός, 1976
Λαδοτέμπερα, 1,20X2,50	122.	Dance, 1976
Oil and Tempera, 1,20X2,50 m.

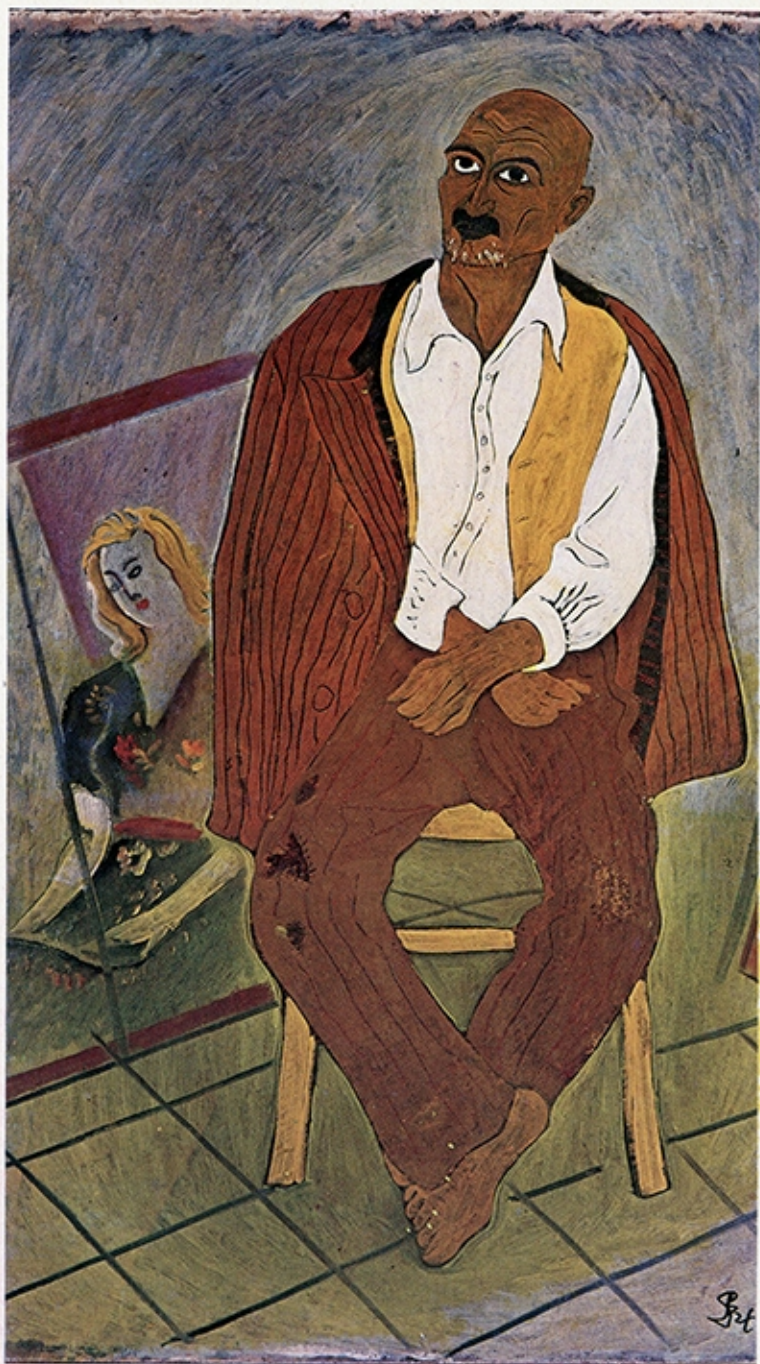
ΠΙΝΑΚΕΣ

PLATES

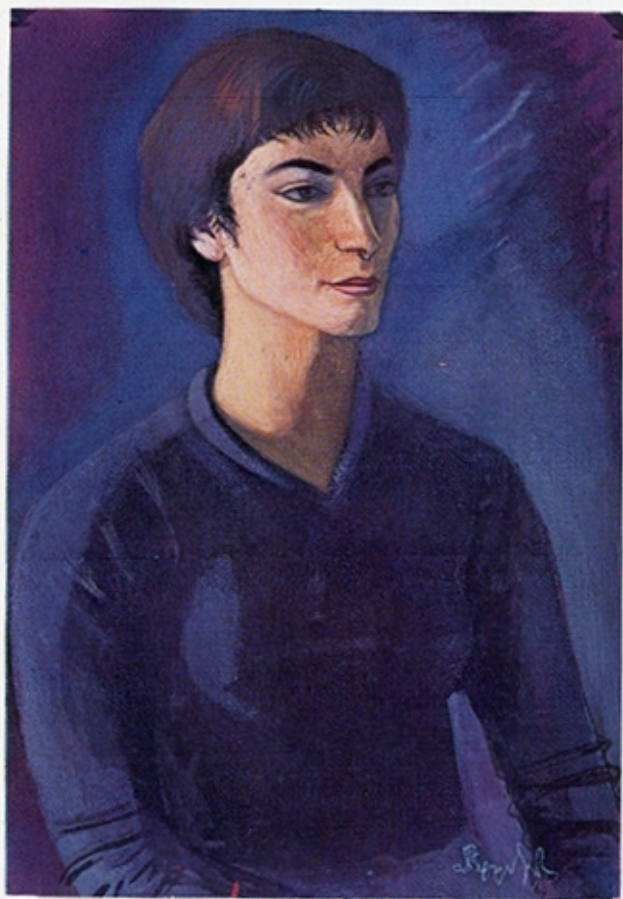

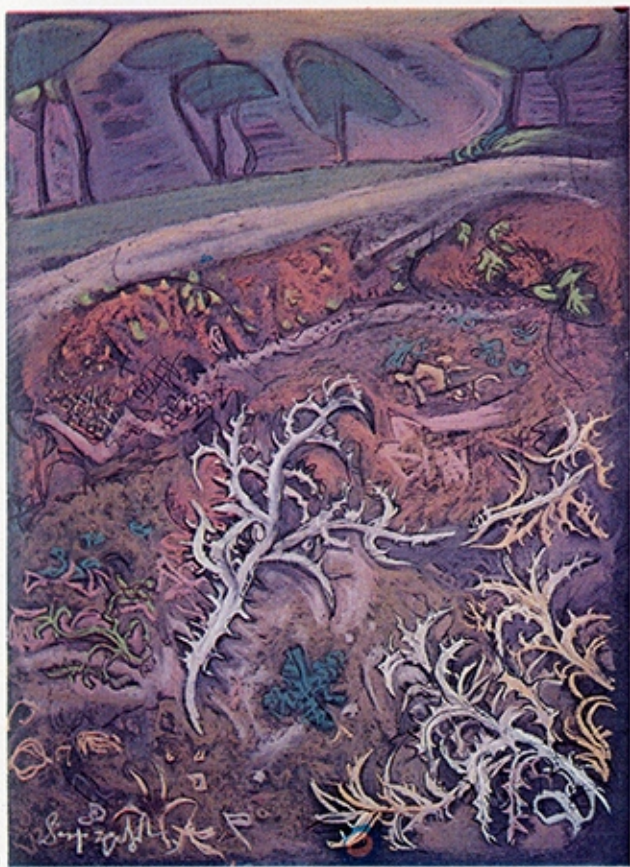

67

58

64

82

79

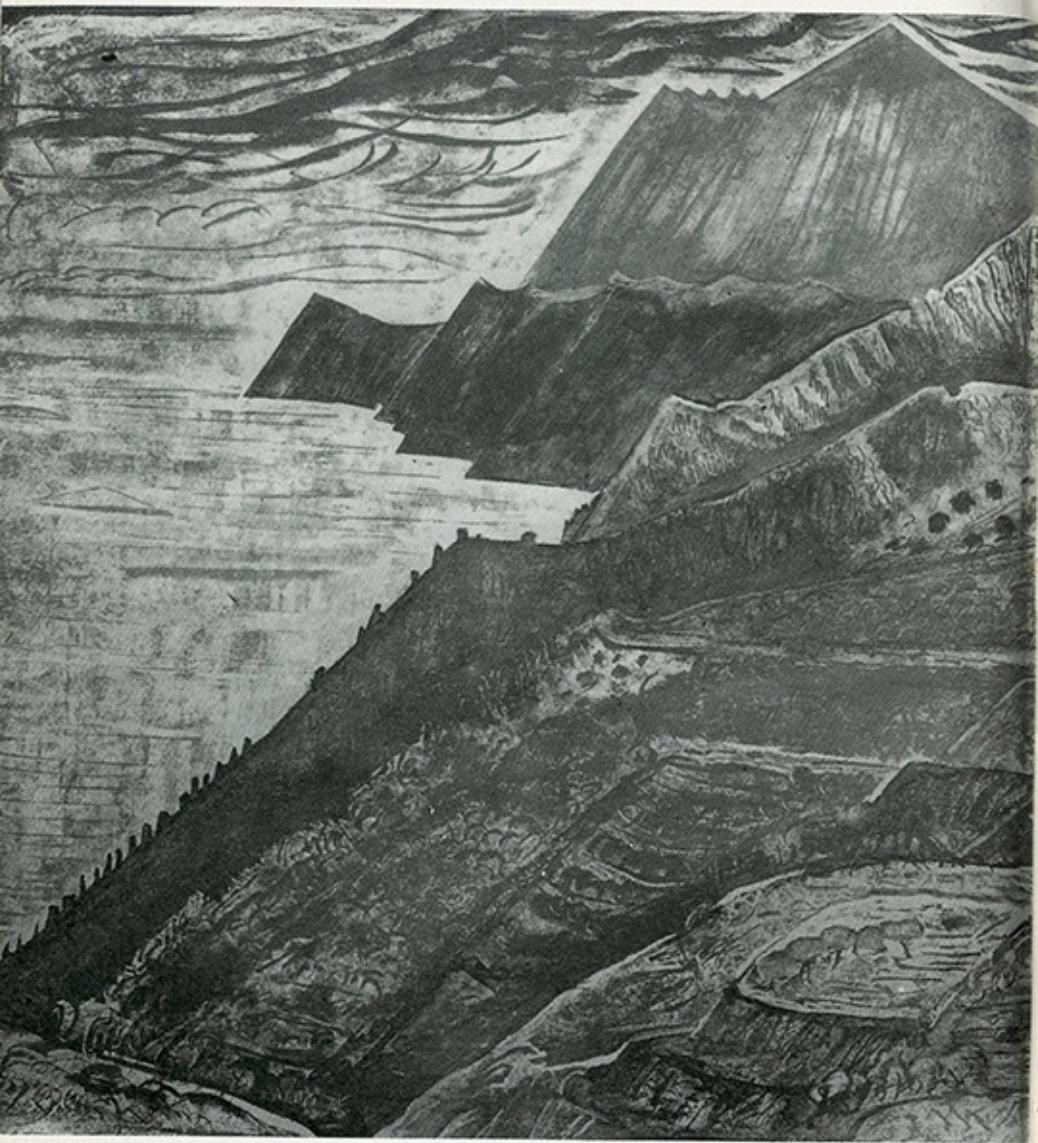

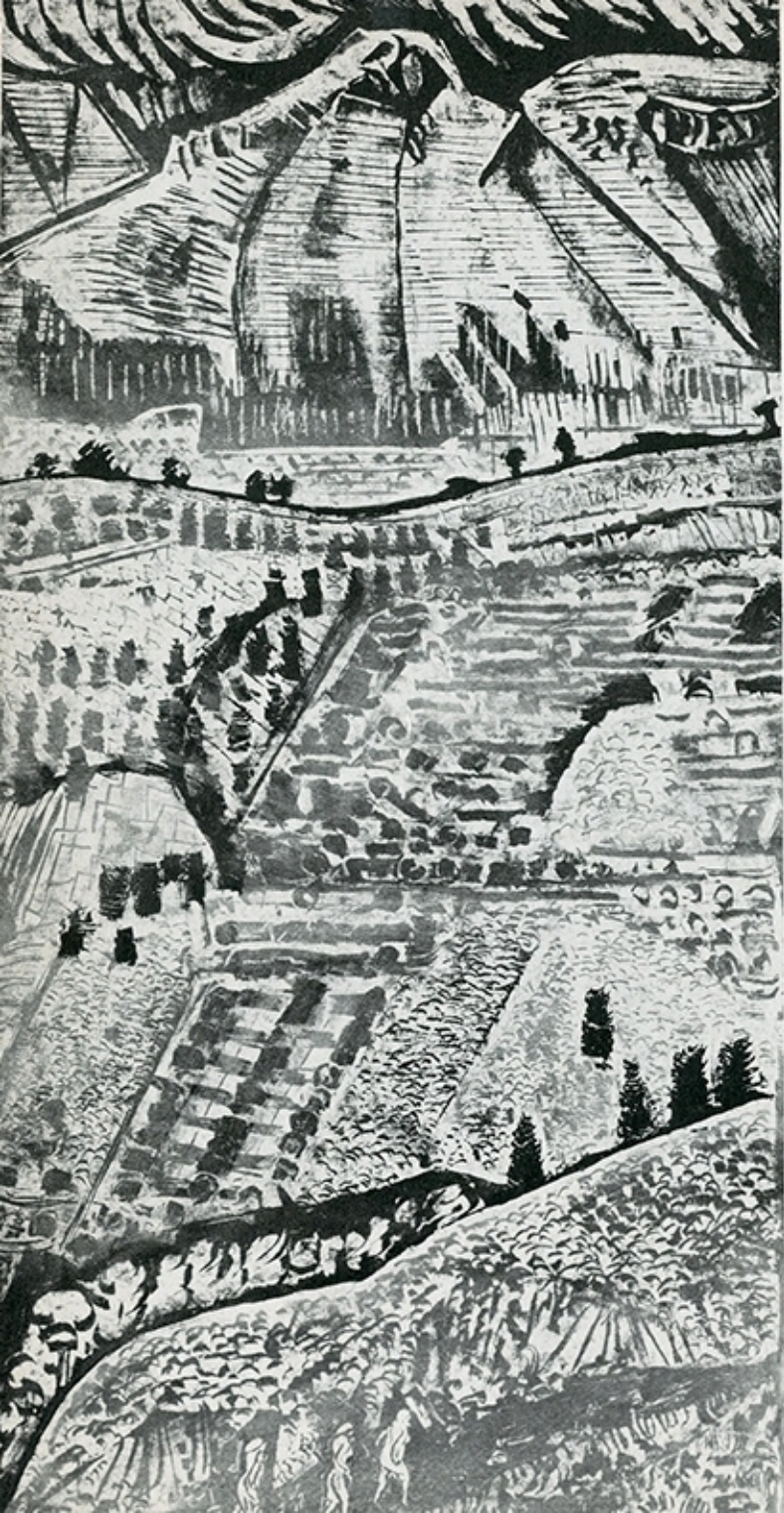

Picasso

Ἡ Διεύθυνση τῆς Ἐθνικῆς Πινακοθήκης καὶ Μουσείου
Ἀλεξάνδρου Σούτζου εὐχαριστεῖ θερμὰ ὅλους ὅσους συ-
νέβαλαν στὴν ὀργάνωση καὶ πραγμάτωση τῆς ἐκθέσεως
αὐτῆς.

ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΛΕΞ. ΣΟΥΤΖΟΥ